VADLĪNIJAS VECĀKIEM
BĒRNU APRŪPES NODROŠINĀŠANAI

Apvienotajā Karalistē

Apvienotajā Karalistē (turpmāk – AK) bērnu aizsardzību regulē tiesību kopums, kas sastāv no likumiem, kurus izdod parlaments, un tiesībām, kas izriet no tiesu spriedumiem (jeb tiesu prakses). Šī aizsardzības kārtība pastāvīgi tiek uzlabota, tāpēc šīs vadlīnijas neaptver pilnīgi visus noteikumus, un vecākiem bērnu aprūpe vienmēr jāveic ar vislielāko rūpību. Jāievēro, ka AK likumi atšķiras atkarībā no reģiona – Anglijas un Velsas, Skotijas vai Ziemeļīrijas.

Vecākiem, kuri kopā ar bērniem dodas uz ārzemēm, it īpaši uz ilgu laika posmu, šāds lēmums jāpieņem pārdomāti, izvērtējot visus iespējamos riskus, ar kuriem var nākties saskarties pašiem un bērniem.

Būtiski ir apzināties, ka ārvalstī, piemēram, AK, arī attiecībā uz iebraucējiem neatkarīgi no to pilsonības darbosies attiecīgās ārvalsts, piemēram, AK, likumi. Respektīvi, uz bērnu aprūpi un viņa vecāku tiesībām un pienākumiem attiecas tās valsts normatīvie akti, kurā viņi atrodas.

ŠAJĀS VADLĪNIJĀS SNIEGTI PADOMI VECĀKIEM AR BĒRNIEM VAI BĒRNU APRŪPĒTĀJIEM, KĀ VEICINĀT BĒRNA LABKLĀJĪBU UN AUDZINĀT BĒRNU ATBILSTOŠI AK TIESĪBĀM:

Kopš 2021. gada 1. janvāra starp Eiropas Savienību un AK ir pārtraukta brīva personu kustība. Latvijas pilsoņi var ieceļot bez vīzas īstermiņā, piemēram, tūrismā, apciemot ģimeni vai draugus, uzturoties ne ilgāk par 6 mēnešiem gadā. Ja mērķis ir pārcelties, studēt vai strādāt AK, uz šo personu ir attiecināma jaunā punktos balstītā imigrācijas sistēma. Lai pārceltos, ir jāizpilda virkne nosacījumu un pirms ieceļošanas jāsaņem vīza[1]. Pirms pārcelšanās aicinām pārliecināties, vai ir izpildīti visi priekšnosacījumi, lai bērni varētu pārcelties uz AK kopā ar vecākiem[2].

[1] Informācija pieejama AK Iekšlietu ministrijas mājaslapā: https://www.gov.uk/guidance/the-uks-points-based-immigration-system-information-for-eu-citizens.lv.

[2] NB! Latvijas pilsoņiem, kuri dzīvoja AK līdz 2020. gada 31. decembrim, lai turpinātu likumīgi uzturēties AK, bija jāpiesakās ES Pastāvīgā statusa shēmā. Plašāka informācija pieejama Latvijas Republikas vēstniecības AK mājaslapā: https://www.mfa.gov.lv/london/konsulara-informacija/imigracijas-tiesibas-pec-brexit.

PIRMS IZCEĻOŠANAS

ĪPAŠI SVARĪGI PIRMS PĀRCELŠANĀS UZ ĪRIJU AR BĒRNU, IR NODROŠINĀT, KA:

Bērnam un vecākiem ir derīgi **personu apliecinošie dokumenti**;

Pārceļoties uz ilgāku laiku – **ir parakstīts darba līgums, noteikta dzīvesvieta** (parakstīts īres līgums);

Bērnam jau iepriekš ir atrasta piemērota izglītības iestāde, viņš tajā reģistrēts un nodrošinātas valodas apgūšanas iespējas;

Apzināta veselības aprūpes iestāde, kurā var vērsties saistībā ar bērna veselību, bērns reģistrēts pie ģimenes ārsta;

Ģimenē ir apzināts radu, draugu vai paziņu atbalsta loks, kas var sniegt atbalstu, ja tāds būs nepieciešams.

BĒRNU APRŪPE UN UZRAUDZĪBA

Vecāku pienākums ir nodrošināt ne tikai bērna pamatvajadzības (aprūpe, apģērbs, mājoklis, ēšana utt.), bet arī bērna emocionālās vajadzības (drošības sajūta, stabilitāte, attīstība utt.). Vecākiem ir svarīgi izveidot veselīgu saikni ar bērnu, jo tādas neesamība var atstāt nopietnu ietekmi uz bērna tālāko dzīvi.

Kā norāda AK profesionāļi, kuri strādā bērnu jomā, nepastāv ideāli vecāki, bet ir nozīmīgi būt pietiekami labiem vecākiem. **Pastāv četri galvenie komponenti, kas veido vecāku spējas audzināt bērnu**:

- nodrošināt bērna veselības un attīstības vajadzības;
- noteikt par prioritāti bērna vajadzības;
- nodrošināt konkrētu dienas ritmu, ieradumus un stabilu aprūpi;
- atzīt jebkuru problēmu bērna audzināšanā no vecāku puses un sadarboties ar iestādēm, kas nodrošina valsts atbalstu.

BĒRNU ATSTĀŠANA BEZ UZRAUDZĪBAS

Anglijas un Velsas likumos nav strikti noteikts, no kāda vecuma bērnu var atstāt bez uzraudzības, proti – vienu pašu mājās; tomēr tiek uzskatīts, ka tikai bērnu **no 12 gadu vecuma varētu uz kādu brīdi atstāt bez pieaugušo uzraudzības**, taču nekādā gadījumā **nav pieļaujams atstāt bērnu, kas jaunāks par 16 gadiem, vienu pa nakti**. Nepieciešamības gadījumos ir jāvienojas ar bērnam pazīstamu un uzticamu pieaugušo, kurš uzraudzīs bērnu vecāku prombūtnes laikā. Bērnu nav atļauts atstāt vienu arī automašīnā.

Zemāk norādītajās situācijās bērns var nonākt sociālo dienestu redzeslokā un to tālākās darbības būs atkarīgas no sarunas ar vecākiem.

Piemērs: *Tēvs, kurš atstāja divgadīgo meitu vienu mašīnā, kamēr iegāja aptiekā uz 10 minūtēm, tika arestēts un sodīts par apzinātu bērna pakļaušanu būtiskam riskam.*

Alkoholisko vai citu apreibinošo vielu lietošana nav savienojama ar bērna pieskatīšanu, jo tādējādi bērns tiek pakļauts nopietnam riskam. Konstatējot, ka vecāki ir alkohola reibumā, brīdī, kad pieskata bērnu līdz septiņu gadu vecumam, policija var uzlikt soda naudu vai apcietinājumu uz laiku līdz vienam mēnesim.

Piemērs: *Kāda veikala menedžeris izsauca policiju, jo viņam radās bažas par kādas mātes, kura bija acīmredzamā reibuma stāvoklī, divgadīgo bērnu, kurš bija kopā ar māti veikalā. Māte tika arestēta, un viņai tika piespriesta naudas sods.*

Ir jāievēro, ka bērns var sev viegli radīt kaitējumu, atrodoties mājās viens, piemēram, iedzerot kādas indīgas vielas, aizdedzinot dzīvoklī esošus priekšmetus, savainojoties ar šķērēm vai virtuves piederumiem, izkrītot pa logu un citos veidos. Jāatceras, ka AK praksē pieņemts, ka vecāks ir rīkojies nolaidīgi un apdraudējis bērnu, atstājot viņu vien bīstamā vidē. Ja policija konstatē, ka bērns bijis atstāts viens tādā veidā, kas varēja radīt ciešanas vai kaitējumu veselībai, vecākiem par to iestājas kriminālatbildība. Faktisks kaitējums bērnam ne vienmēr ir jākonstatē.

Piemērs: *Māte atstāja mājās savu 14 gadus veco dēlu, liekot viņam pieskatīt trīs gadus veco brāli, kamēr pati uz 30 minūtēm devās uz veikalu iepirkties. Kaut arī šajā laikā bērniem nekas slikts nenotika, māte saņēma policijas brīdinājumu par nežēlību pret bērniem.*

Piemērs: *Māte saņēma policijas brīdinājumu par nežēlību pret bērnu, kad sešus gadus veco dēlu bija atstājusi mājās vienu uz 45 minūtēm, kamēr devās uz autoskolas braukšanas nodarbību. Tajā*

laikā zvanīja skolas medmāsa, lai sarunātu vakcinācijas viņa māsai un sarunas laikā saprata, ka bērns ir mājās viens un nobijies. Mātei, ierodoties dzīvesvietā, pie dzīvokļa viņu sagaidīja policisti.

BĒRNU DISCIPLINĒŠANA

AK, tāpat kā Latvijā, **ir aizliegta bērnu fiziska sodīšana un nav pieņemamas bērnu pašcieņu pazeminošas audzināšanas metodes**. AK bērns, kurš ir cietis fiziski, ja konstatēti ievainojumi vai pastāv bažas, ka vecāki bērnu fiziski ietekmē, var nekavējoties nonākt sociālo dienestu redzeslokā, t.i., var uzsākt atbilstošas pārbaudes ģimenē, lai skaidrotu, vai un kā tiek nodrošināta bērna labklājība un aizsardzība; iespējama tiesvedības ierosināšana par bērna aprūpes jautājumiem (*Care Proceedings*); kā arī bērna izņemšana no ģimenes.

Rekomendācijas bērna pareizai disciplinēšanai aptver **izvairīšanos no bērna fiziskas ierobežošanas un fiziskas sodīšanas**, tā vietā rosinot izmantot tādas bērna savaldīšanas metodes kā, piemēram:

- konkrētu noteikumu formulēšana un stingrs aizrādījums to pārkāpšanas gadījumos,
- bērna sūtīšana nomierināties uz viņa istabu vai uz stop-krēsliņu (ilgums atkarīgs no bērna vecuma, viena minūte par katru bērna gadu),
- bērna ierobežošana, neļaujot darīt kaut ko, kas tam patīk (piemēram, skatīties televīziju),
- bērna sodīšana, piemēram, neļaujot doties ikdienas izklaidēs ārā,
- bērna kabatas naudas ierobežošana.

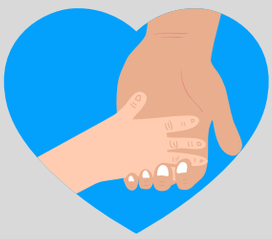

Svarīgi atcerēties, ka jebkurš bērns visvairāk vēlas savu vecāku uzmanību un atzinību, ja to nevar panākt ar labu uzvedību, bērni ir gatavi darīt jebko, lai tikai piesaistītu vecāku uzmanību, pat ja tā būs negatīva. Tādēļ tiek rekomendēts sniegt bērnam nedalītu uzmanību katru dienu un labu uzvedību stimulēt ar uzslavām, papildus privilēģijām un citu pozitīvu darbību.

Ja vēlaties pilnveidot bērnu audzināšanas prasmes, varat pieteikties savā dzīvesvietas pašvaldībā attiecīgu kursu vai vecāku atbalsta grupas apmeklēšanai, bet neignorējiet problēmas, lai tās neizvērstos vēl lielākas.

BĒRNA PASARGĀŠANA

Būtiski ir pievērst uzmanību **bērna drošas vides veidošanai**.

Jūsu dzīvesvietai jābūt pielāgotai mazu bērnu drošībai – jāierīko kāpņu vārtiņi, logi ar slēdzenēm, dūmu signalizācija, kontaktligzdas jāaprīko ar vāciņiem, kamīnam ir jāuzstāda drošības režģis, indīgas vielas jānovieto bērniem nepieejamā vietā, utml.

Vecākiem jāseko, kādiem mērķiem bērni izmanto **internetu**. Datoriem, kurus izmanto bērni, vēlams uzstādīt drošības filtru. Vecākiem ar bērniem jāpārrunā riski, ar kuriem iespējams sastapties internetā.

Automašīnā bērni jāpārvadā tikai vecumam un svaram atbilstošos **auto sēdeklīšos**.

Īpaša uzmanība jāpievērš gadījumiem, kad starp vecākiem veidojas konflikts, un pastāv vardarbības draudi. Bērns var ciest gan fiziski, gan emocionāli arī tad, ja konflikts norit tikai starp vecākiem. Vardarbīgu attiecību gadījumā vecākiem vēlams šādas attiecības pārtraukt. Šādu attiecību turpināšana, speciālistu palīdzības nemeklēšana vai noraidīšana, tiks uzskatīta kā vecāku nespēja pasargāt savu bērnu, nodrošināt viņam

emocionāli un fiziski drošu un stabilu vidi, kas var izraisīt bērna izņemšanu no ģimenes.

BĒRNA IZGLĪTOŠANA

AK bērniem skola jāsāk apmeklēt no četru gadu vecuma (tiem, kam četri gadi palikuši līdz 1. septembrim). Skolas gaitu uzsākšanas brīdis var atšķirties atkarībā no bērna brieduma pakāpes. Bērni parasti skolas gaitas, līdzīgi kā Latvijā, uzsāk septembrī. Jāievēro, ka reģistrācija pamatskolā uz nākamo mācību gadu veicama vietējā pašvaldībā, un tas darāms savlaicīgi. **Līdz 12 gadu vecumam bērns ir jāpavada uz skolu** un jāsagaida pēc skolas vecākiem vai bērnam pazīstamam pieaugušajam, par kuru ir informēta skola.

Bērna skolas kavēšanas iemesli un attaisnojumi ir jāpārrunā ar skolas vadību vai speciālistiem, **AK skolas kavējumam ir nepieciešami nopietni attaisnojumi**. Ja bērnam ir grūtības iejusties skolā vai sekot mācību vielai, problēmas saskarsmē ar vienaudžiem, bērna vecākiem par to savlaicīgi jāinformē skolas speciālisti un kopīgi jārisina šīs problēmas.

JA ESAT NONĀKUŠI VIETĒJO KOMPETENTO IESTĀŽU REDZESLOKĀ AK[3]

Sociālie dienesti AK veic līdzīgas funkcijas kā Latvijā bāriņtiesas un sociālie darbinieki darbam ar ģimenēm ar bērniem. Sociālais dienests atrodas katrā pašvaldībā, un tam ir likumā noteikts pienākums aizsargāt un veicināt pašvaldībā dzīvojošo bērnu interešu un tiesību aizsardzību neatkarīgi no bērna pilsonības. **Sociālais dienests aizsargā bērnus un nodrošina atbalstu ģimenēm**, kurām tas nepieciešams. Sociālais dienests piedāvā plašu pakalpojumu loku bērniem un viņu vecākiem, lai, nonākot grūtībās, situācija tiktu atrisināt bērna vislabākajās interesēs. 1989. gada Likums par bērniem skaidri nosaka, ka bērniem

Gadījumā, ja persona nonāk sociālo dienestu redzeslokā, **uzbrukums nav labākā aizsardzības forma** – nesadarbošanās un sociālo darbinieku apvainošana var radīt iespaidu, ka persona nav adekvāta persona, nespēj rādīt labu saskarsmes paraugu bērnam. Ja personai **iesaka apmeklēt atbalsta grupas vecākiem**, no vardarbības cietušajām sievietēm vai dusmu savaldīšanas kursus, ieteicams iesaistīties un mēģināt iegūt maksimālo, ko no šādiem kursiem var apgūt, lai uzlabotu savas ģimenes situāciju. Nesadarbošanās un ieteikumu ignorēšana var radīt tikai negatīvu iespaidu[5].

Šādās situācijās **svarīgi ir sadarboties ar sociālo dienestu pārstāvjiem**, kuri vēlas palīdzēt ģimenei un bērnam, uzklausot viņu raizes par bērnu, un ieteikumus konkrētās problēmas risināšanai. Uzzinot par kādu problēmsituāciju ar bērnu, sociālie darbinieki var veikt nepieciešamās darbības, lai palīdzētu bērnam un viņa vecākiem. Pieņemot lēmumus attiecībā uz konkrēto ģimeni, sociālie dienesti ņem vērā nacionālos un starptautiskos likumus, kā arī ģimenes un bērna īpašās vajadzības.

prioritāri ir jādzīvo ar saviem vecākiem. Tādēļ sociālie dienesti piedāvā ģimenēm atbalstu, lai nebūtu nepieciešams bērnus izņemt no ģimenes. Nepieciešamības gadījumā sociālie dienesti ir arī atbildīgi par tiesisko procesu uzsākšanu bērna izņemšanai no vecāku aprūpes. Galējo lēmumu par bērna izņemšanu no ģimenes pieņem tiesa.

Īpaši svarīgi ir **saprast, ko tieši sociālie dienesti vēlas, kā arī pilnībā saprast jebkādu dokumentu saturu, kurus nepieciešams parakstīt**[4]. Ja valodas zināšanas nav pietiekamas, nekavējoties jāziņo sociālajam darbiniekam, ka nepieciešama tulka palīdzība. Nedrīkst parakstīt dokumentus, kuru saturs nav saprotams. Jālūdz atļauja konsultēties ar juristu pirms dokumenta parakstīšanas.

Var būt vairāki iemesli, kuru dēļ ģimene var nonākt sociālā dienesta redzeslokā, piemēram:

- ziņojumi no kaimiņiem par novārtā pamestiem bērniem;
- ārstniecības personu bažas par bērna traumu izcelsmi vai nepietiekamu bērna aprūpi;
- izglītības iestādes ziņojums, ja bērnam ir uzvedības vai citas problēmas skolā, kurām cēlonis varētu būt ģimenē u.c.

Ieteikums ir **apmeklēt visas sarunātās sanāksmes par bērna aprūpi**, būt punktuāliem, informēt iepriekš, ja kādu iemeslu dēļ nav iespējams ierasties.

Ja persona nonāk sociālo dienestu redzeslokā un šajā brīdī kopā ar bērnu atgriezīsies Latvijā, AK vietējā pašvaldība **ziņos par to Latvijas kompetentajām iestādēm**, kuras iesaistīsies, lai pārliecinātos, vai bērni ir drošībā

JA SOCIĀLIE DARBINIEKI AICINA PARAKSTĪT 1989. GADA LIKUMA PAR BĒRNIEM 20. PANTA PIEKRIŠANU

(section 20 agreement)

1989. gada Likuma par bērniem 20. pants uzliek par pienākumu vietējai pašvaldībai nodrošināt bērnu ar dzīvesvietu, ja bērnam nav vispār kur dzīvot, vai viņa dzīvesvietā nav droši apstākļi:

- persona, kas rūpējas par bērnu, **nevar nodrošināt viņam piemērotu dzīvesvietu** neatkarīgi no tā, kādu iemeslu dēļ tas tā ir, vai tas ir ilgtermiņā vai īslaicīgi;
- n**av nevienas personas, kurai ir vecāku atbildība pār bērnu** (bērns ir patvēruma meklētājs vai bez pavadoņa);
- bērns ir **pazudis vai pamests**.

Vietējā pašvaldība ir tiesīga lūgt vecākus parakstīt piekrišanu saskaņā ar 20. pantu, kas nozīmē, ka vecāki **piekrīt, ka viņu bērns dzīvos citur** (parasti pašvaldības audžuģimenē), kamēr vietējā pašvaldība veiks papildu izpēti vai vecāki sakārtos savus dzīves apstākļus. Gadījumos, ja nerunājat tekošā angļu valodā, svarīgi, lai sociālais dienests nodrošinātu, ka saprotat dokumentu saturu, kurus jums lūdz parakstīt.

Papildus piekrišanai 20. panta ietvaros vietējā pašvaldība var lūgt parakstīt vēl citas vienošanās, kā, piemēram, par **aktivitātēm, kuras vecākiem būtu jāsāk darīt, vai gluži otrādi jāpārtrauc darīt, kamēr bērns atrodas audžuģimenē**. Šāda veida vienošanām nav juridiska spēka, taču tās var tikt izmantotas, lai saprastu, cik labi vecāki spēj parūpēties par bērnu.

Ja vecāki neparaksta piekrišanu bērna ievietošanai saskaņā ar Likuma par bērniem 20. pantu, bērnu no vecāku aprūpes var izņemt ar tiesas rīkojumu, ja **tiek uzskatīts, ka bērns ir pakļauts nopietnam riskam**.

Ja bērns atrodas audžuģimenes aprūpē ar vecāku piekrišanu, **vecākiem jāiesaistās bērna aprūpes plāna izstrādē kopā ar sociālo dienestu**. Vecākiem jāsaņem katra bērna aprūpes plāna kopija un jābūt informētiem par to, kurš ir atbildīgais sociālais darbinieks.

JA BĒRNS IEVIETOTS AUDŽUĢIMENĒ UN UZSĀKTA TIESVEDĪBA PAR BĒRNA TURPMĀKO APRŪPI[6]

Jāinformē Latvijas vēstniecība Londonā (**consulate.uk@mfa.gov.lv**; darba laikā tālrunis: **+44 (0) 20 772 59 212**; ārkārtas situācijās diennakts tālrunis: **+371 26337711**) un Latvijas Tieslietu ministrija (**pasts@tm.gov.lv**) par ierosināto tiesvedību; jānorāda savi un bērna dati, kā arī sociālā darbinieka un advokāta kontakti. **Jāmeklē juridiskā palīdzība pēc iespējas agrīnā lietas stadijā**.

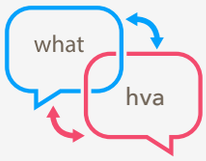

Ja svešvalodas zināšanas nav pietiekošas, **jāinformē** sociālais darbinieks, ka **ir nepieciešams tulks**.

Jāapsver iespēja **lūgt tiesu nodot lietas izskatīšanu Latvijas kompetentajām iestādēm** pēc iespējas agrākā tiesvedības stadijā.

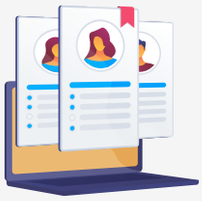

Jānosauc sociālajam darbiniekam vairākus ģimenes locekļus vai citas piemērotas personas no draugu vides, kuri varētu uzņemties rūpes par bērnu, ja tiks nolemts, ka bērnu pagaidām nevar nodot atpakaļ vecāku aprūpē. Jānosauc un precīzi jāuzraksta šo personu vārds, uzvārds, dzīvesvietas adrese un tālruņa numurs.

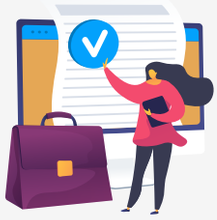

Ja ir ierosināta aprūpes lieta (*Care Proceedings*), **vecākiem pienākas bezmaksas juridiskā palīdzība**. Ieteicams vērsties pie kāda advokāta, kurš piedāvā valsts nodrošinātas juridiskās palīdzības[7] pakalpojumus tuvākajā pašvaldībā.

[6] Papildinformācija pieejama arī: https://www.familylives.org.uk/advice/your-family/social-services-and-your-family/coping-with-the-aftermath-of-having-your-children-removed-by-social-services/.

[7] Juridiskās palīdzības saņemšanas kritēriji: https://www.gov.uk/check-legal-aid.

JA BĒRNS JAU IR IEVIETOTS AUDŽUĢIMENĒ ar tiesas lēmumu un pašvaldībai ir dalīta vecāku atbildība pār bērnu, bērnu izvest no valsts bez īpašas tiesas atļaujas ir aizliegts.

Ieteicams konsultēties ar savu advokātu par iespēju lūgt AK tiesu izvērtēt iespēju nodot lietas izskatīšanu Latvijas iestādēm.

TIESLIETU MINISTRIJA VAR PALĪDZĒT: kad informācija par ģimenes lietu nonākusi tās redzeslokā, ministrija var pieprasīt informāciju no iestādēm Latvijā par vecāku pagātni, apzinot bērna radiniekus, kuri varētu uzņemties rūpes par bērnu, lūgt bāriņtiesai veikt šo personu izvērtējumu aizbildņa statusam un minētos dokumentus nosūtīt ārvalsts iestādēm.

Detalizētāka informācija par Tieslietu ministrijas un citu Latvijas kompetento iestāžu kompetenci situācijās, kad no Latvijas valstspiederīgo ģimenes ārvalstī izņemts bērns, vai, kad tiek saņemta informācija, ka bērnam nodrošināta ārpusģimenes aprūpe ārvalstī, pieejama Starpinstitucionālās sadarbības vienošanās par Latvijas valstspiederīgo bērnu tiesību aizsardzību ārvalstīs: https://www.tm.gov.lv/lv/informacija-par-bernu-tiesibu-aizsardzibu-arvalstis.

APVIENOTĀS KARALISTES NORMATĪVIE AKTI

Galvenie tiesību normatīvie akti, kas darbojas Apvienotajā Karalistē ir:

- *Children and Young Persons Act 1933* (1933. gada Bērnu un jauniešu likums);
- *Children Act 1989* (1989. gada Bērnu tiesību likums);[8]
- *Children Act 2004* (2004. gada Bērnu tiesību likums).[9]

1989. gada Bērnu tiesību likums nodrošina tiesisko regulējumu bērnu aizsardzībai Anglijā. Galvenie likumā noteiktie principi ietver:

- bērna labklājības noteicošā nozīme;
- kas tiek sagaidīts un galvenās prasības attiecībā uz pienākumu rūpēties par bērniem.

Minēto likumu pastiprina 2004. gada Likums par bērniem, kas veicina iestāžu sadarbību un rada lielāku atbildību:

- uzliekot pienākumu vietējām iestādēm iecelt bērnu pakalpojumu locekļus, kuri ir atbildīgi par pakalpojumu sniegšanu;
- uzliekot pienākumu vietējām iestādēm un to partneriem sadarboties, lai aizsargātu un veicinātu bērnu un jauniešu labklājību.

Abie šie tiesību akti tika grozīti ar 2017. gada Bērnu un sociālā darba likumu (*Children and Social Work Act 2017*[10]), kas 2017. gada 27. aprīlī saņēma Karalisko piekrišanu. Galvenie noteikumi:

- tika izveidota Bērnu aizsardzības prakses pārskata grupa, lai pārskatītu un ziņotu par nopietniem sarežģītiem vai valsts nozīmes bērnu aizsardzības gadījumiem;
- iepriekšējais Vietējo bērnu aizsardzības sanāksmju modelis ir aizstāts ar vietējiem aizsardzības partneriem, kuri publicēs ziņojumus par vietējās drošības prakses pārskatiem;
- bērnu nāves pārbaudes partneriem ir jāpārskata katra bērna, kas parasti dzīvo savā teritorijā, nāve un jāidentificē jautājumi, kas attiecas uz bērnu un sabiedrības veselību un drošību;
- vietējām varas iestādēm ir jāieceļ personīgie padomnieki aprūpes atstājējiem līdz 25 gadu vecumam;
- Sociālais darbs Anglijā (*Social Work England*) tiek izveidots kā Anglijas sociālā darba profesiju regulējoša institūcija;
- sākumskolas vecuma bērniem jānodrošina izglītība par attiecību izveidošanu, un vidusskolās dzimumizglītība jāaizstāj ar dzimumaudzināšanu.

Jāatceras, ka katrā Apvienotās Karalistes teritorijā (Anglijā un Velsā, Skotijā, Ziemeļīrijā u.c.) papildus kopējiem likumiem darbojas arī to teritorijā specifiski likumi, kā arī spēkā esošā tiesu prakse, t.i., tiesu spriedumos pieņemtas atziņas par likumu tulkojumu.

[8] https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1989/41/contents.
[9] https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2004/31/contents.
[10] https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2017/16/contents/enacted.

NODERĪGA INFORMĀCIJA UN KONTAKTI

Gadījumā, ja ir aizdomas par kāda bērna tiesību pārkāpumu, jāsazinās ar vietējo bērnu tiesību aizsardzības nodaļu, lai profesionāļi varētu noskaidrot situāciju un nepieciešamības gadījumā sniegt palīdzību. Ja gadījums ir steidzams, kontaktējieties ar policiju pa tālruni 999 vai 101.

Palīdzības līnija pieaugušajiem (*NSPCC Adult Helpline*) sniedz padomus un atbalstu vecākiem dažādos jautājumos.

0808 800 5000

https://www.nspcc.org.uk/

Informācija par Ģimenes tiesību grupu (*Family Rights Group*), kas sniedz neatkarīgus padomus, informāciju un atbalstu ģimenēm, kuras ir iesaistītas ar sociālajiem dienestiem:

https://frg.org.uk/

Juridiskās palīdzības vai mediatora meklēšanas rīki:

https://find-legal-advice.justice.gov.uk/

https://www.lawsociety.org.uk/public/for-public-visitors/using-a-solicitor/find-a-solicitor

https://www.familymediationcouncil.org.uk/find-local-mediator/

Liels klāsts ar aprakstiem par tiesībām un dažādiem padomiem, dzīvojot Apvienotajā Karalistē, pieejams "*Citizens Advice Service*" mājaslapā:

https://www.citizensadvice.org.uk/

Informācija par izglītības sistēmu un iestādēm:

https://www.gov.uk/topic/schools-colleges-childrens-services

Informācija vecākiem, kuri audzina bērnu vieni:

Informācija par palīdzību personām, kuras cietušas no vardarbības ģimenē:

https://www.victimsupport.org.uk/

Juridiskā rakstura informācija par AK pieejama arī Eiropas Savienības tiesiskās sadarbības portālā:

Anglija un Velsa:

https://e-justice.europa.eu/302/LV/parental_responsibility__child_custody_and_contact_rights?ENGLAND_AND_WALES&member=1

Skotija:

https://e-justice.europa.eu/302/LV/parental_responsibility__child_custody_and_contact_rights?SCOTLAND&member=1

Ziemeļīrija:

https://e-justice.europa.eu/302/LV/parental_responsibility__child_custody_and_contact_rights?NORTHERN_IRELAND&member=1

http://www.singleparents.org.uk/

Katrā pašvaldībā ir plaši atbalsta pasākumi ģimenēm, par kuriem var uzzināt, meklējot vietējās pašvaldības interneta vietnē informāciju par sociālajiem pakalpojumiem bērniem, kā arī, piemēram:

https://www.actionforchildren.org.uk/how-we-can-help/get-parenting-support

Informācija par sociālajiem pabalstiem:

https://www.gov.uk/income-support/what-youll-get

Šim materiālam ir tikai rekomendējošs raksturs.
Informāciju 2016. gada maijā apkopoja Tieslietu ministrija, sadarbībā ar Ārlietu ministriju, Labklājības ministriju, Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekciju un Tiesībsarga biroju.
Informācija atjaunota 2021. gada 1. augustā.
Lūdzam informēt Tieslietu ministriju par būtisku informāciju vai izmaiņām, kas būtu jāiekļauj materiālā, nosūtot e-pastu uz pasts@tm.gov.lv ar norādi: vadlīnijas vecākiem